Besedilo: Marina Dermastia | Fotografije: Marina Dermastia, Tom T

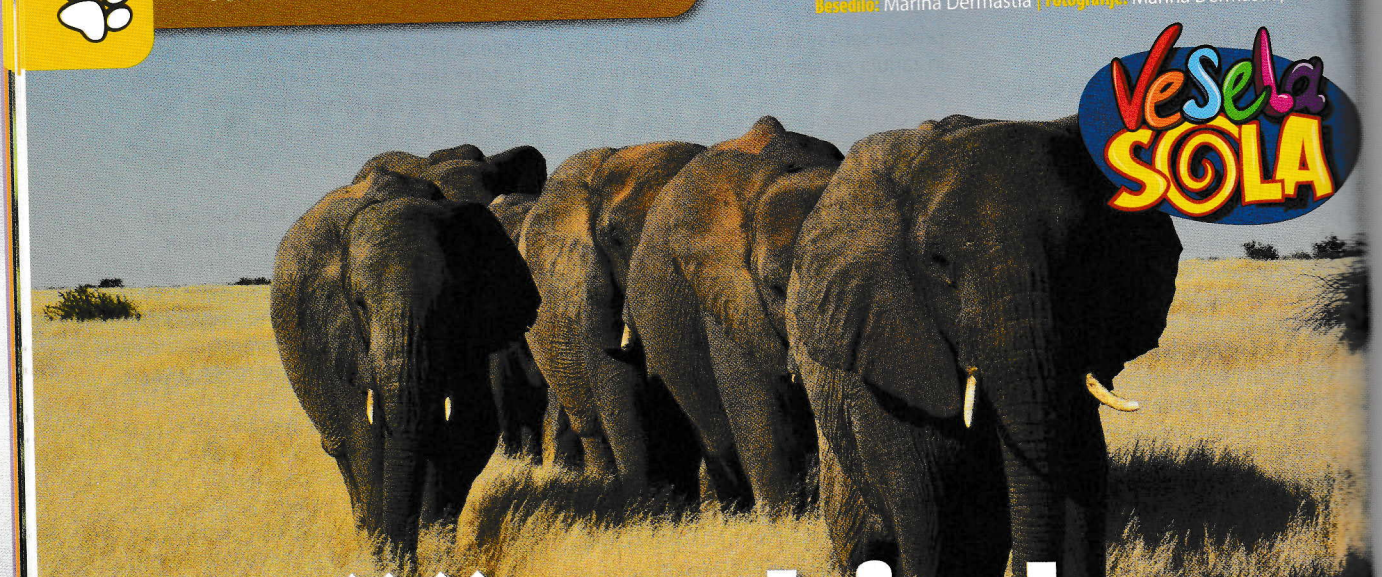

Puščavski slon – prav poseben slon Namiba

Jutro v najstarejši puščavi na svetu - Namibu. Komaj se je zdanilo in je še precej mrzlo. Vodnik Leo nas naloži v svoje odprto terensko vozilo. Poiskat gremo čredo puščavskih slonov, ki naj bi se zadrževala nekje v širši okolici. Po kakšni uri vožnje po tej južnoafriški divjini se Leo ustavi in spleza na velikansko osamelo skalo sredi puščave. Z daljnogledom prečesava pokrajino in se zadovoljen vrne v avto. »Jih že vidim na obzorju,« nam zaupa in nas opremi še z zadnjimi navodili, kako se moramo obnašati v slonji bližini. Petletna Lia Nur obljubi, da bo čisto tiho, ko se nam bodo sloni približali. Leo ji v zameno zaupa, da ji bo pokazal, kako si puščavski sloni izkopljejo vodno vrtino. Vznemirjenje narašča. Naenkrat jo zagledamo - Mamo Afriko, slonjo čredo, ki se kar naenkrat pojavi na robu ravnice posušenih zlato rumenih trav.

Puščavski slon je le prilagoditev na življenje v puščavi

Puščavski sloni se po sestavi svojih genov ne razlikujejo od afriškega slona – so predstavniki iste vrste. Kljub temu imajo nekaj posebnosti, po katerih jih jasno razlikujemo. Tako kot pri vrsti psov ločimo pasmo jazbečarja od pasme velike nemške doge, bi se predstavnika obeh pasem teoretično lahko parila in imela mladiče.

Puščavski sloni živijo le v puščavi Namibu in so zato izjemno prilagojeni ekstremnim temperaturam in peščenim ali kamnitim puščavskim tlom. Živijo v rečnih strugah, ki so večino leta ali včasi večkrat let zaporedoma suhe. V primerjavi z brati in sestrami, ki živijo v drugačnih življenjskih okoljih, so višji in imajo širše podplate.

Razširjeni podplati puščavskim slonom preprečujejo, da bi se ugreznili v razbeljeni namibski pesek na poti čez sipine ob iskanju vode in hrane.

Mama Afrika

Konec devetdesetih let prejšnjega stoletja se je neustrašni samec, ki so ga domačini poimenovali Voortekker, kar

pomeni prvi *sledilec*, iz severne Namibije s svojo čredo podal proti jugu v porečje reke Ugab, kjer puščavskih slonov ni bilo več. Njegova družina se danes imenuje čreda *Mame Afrike*.

Čredi so sledile tudi druge, tako da jih danes na območju Ugaba stalno živi pet. Glede na razpoložljivost vode in hrane območje občasno obiščejo še druge slonje črede ali posamezni samci. V nasprotju z drugimi čredami slonov, ki so lahko zelo številčne, so puščavske manjše. Znanstveniki domnevajo, da je to taktika za preživetje v puščavi, kjer sta voda in hrana redki dragocenosti – manjšo družino je preprosto lažje nahraniti.

Puščavski sloni so dosledni vegetarijanci.

Voda varno spravljena pod rečnimi strugami

Čeprav je Namib prava puščava, pa je pod njo shranjeno veliko podtalne vode. Še posebej veliko podtalnice je pod rečnimi strugami. In puščavski sloni vedo, kako priti do nje. S trobcem izkopljejo približno pol metra globoko luknjo v zelo mehak in suh pesek povsem suhe struge. Že čez nekaj minut začne pesek postajati vedno bolj vlažen in kmalu se kotanja začne polniti z vodo. Voda je na začetku povsem blatna in blatne vode sloni ne marajo. Počakajo še nekaj minut, da se voda zbistri. Z njo si sloni najprej dobro izperejo prašni trobec in nato začno piti. Ker pa potrebujejo za svoje ogromno telo zelo veliko vode, odrasli sloni okrog 170 litrov na dan, morajo skopati zelo veliko lukenj.

Zanimivo je, da so puščavski sloni zelo izbirčni glede vode. Vodo pijejo večinoma le iz kotanj, ki si jih sami izkopljejo, tudi takrat, ko imajo na voljo površinsko vodo. Slednjo uporabljajo le za kopanje.

Sloni imajo v žrelu posebno vrečo, ki jo prav tako napolnijo z vodo. To vodo uporabijo, kadar je zelo vroče in sveže vode ni v bližini. S trobcem segajo v vrečo po vodo in se z njo prhajo, da se ohladijo.

Velikanski vegetarijanci

Puščavski sloni se hranijo z listjem različnih dreves, poganjki, lubjem, cvetovi, plodovi, gomolji, travo. Njihov jedilnik določa dostopnost hrane v posameznem obdobju leta. Med deževno dobo, ko ozelenijo trave, se pretežno pasejo, med sušo pa so osredotočeni bolj na lomljenje drevesnih vej.

Sloni za hranjenje porabijo zelo veliko časa, saj dnevno zaužijejo od 4 do 6 odstotkov telesne mase. To pomeni, da odrasel samec poje kar 200 do 300 kilogramov rastlinja na dan.

Puščavski sloni so zelo ogroženi

Danes v Namibu živi le še približno 150 puščavskih slonov. Pa ni bilo vedno tako. V 18. stoletju naj bi jih bilo med 2500 in 3500. Zaradi lova in krivolova se je njihova populacija zelo zmanjšala konec 19. stoletja, v osemdesetih letih prejšnjega stoletja jih je bilo le še 360. Vse večja naseljenost območja je presekala njihove selitvene poti, nadaljeval pa se je tudi krivolov, kar je zdesetkalo število puščavskih slonov na današnjo številko.

Vodnik Leo nam pokaže, kako sloni kopljejo luknje, da pridejo do podtalne vode.

Puščavski sloni prebavijo le 40 odstotkov hrane in zato v njihovih iztrebkih najdemo zelo veliko neprebavljenih semen in delov rastlin. Ti iztrebki so nato hrana drugim živalim.